værende vanskelige Forhold i Udlandet er en saadan Forening paa sin Plads. —

Det er meget rigtigt, at »Landsf. f. Kv.s V.« *kunde* have fortsat som en upolitisk Oplysningsforening, men da Flertallet af dens Medlemmer havde og har den Opfattelse, at den bedste og sundeste politiske Oplysning faas ved Deltagelse i det offentlige Liv — gennem Avislæsning, Vælgermøder og politiske Diskussionsmøder — vilde det have været meningsløst at gøre Forsøg paa at opretholde Organisationen. Ikke mindst fordi en saadan Forening vilde rumme den samme Fare, som andre Kvindeforeninger: at komme til at binde for mange dygtige Kvinders Kræfter nu, da der er Brug for dem alle ved Kvindernes politiske Start. —

Det bliver ingen let Sag at vække det store Kvindeflertals Interesse for det alméne Vel, og i det Arbejde bør efter min Mening ingen politisk interesseret Kvinde mangle.

Aalborg, Oktbr. 1915.

Johanne Rambusch.

Fru Rambusch har ikke i sin ovenfor gengivne Artikel i „Kvindevalgret" nævnt Dansk Kvindesamfunds Navn, det indrømmer jeg. Hun synes næsten med Flid at have undgaaet det. Men hun har om jeg saa maa sige, *hen over Hovedet paa Dansk Kvindesamfund,* talt advarende Ord til sine opløste Kvindeforeninger om Dansk Kvindesamfunds aargamle Programpunkter, maaske i en ganske naturlig Ængstelse for, at disse forhenværende Kvindeforeninger ikke i Længden skulde føle sig tilfredsstillede ved den organiserede internationale Sympatitilkendegivelse à 10 Øre pr. Hoved, men føle Lyst til omsider at faa Del i det store sociale og kvindereformatoriske Arbejde, som er foregaaet indenfor Dansk Kvindesamfund lige siden 1871, og som har givet dets Medlemmer Indflydelse baade paa vor Familieret og vor Børnelovgivning, paa Fabriklov, Husmandslov, Sygekasselov og m. m., medens de Kvinder, som alene stod i Landsforbundet for Kvinders Valgret, af deres snævre Program, var udelukket derfra.

Fru Rambusch udtaler, at D. K. og dermed jeg, føler os *trufne* af hendes Ord angaaende kvindelige Vælgeres Stilling til et særligt Kvindeprogram, men „trufne" er vel ikke det rammende Udtryk for, at vi har meldt os som legitime Ejermænd til de Programpunkter, hun præsenterer sine opløste Foreninger som herreløst Gods, hjemfaldent til Magasinering i de politiske Partier.

Hvad Kvindesagens „Spændetrøje" angaar, saa iører jeg mig den med Glæde ogsaa i Fremtiden, især hvis den kan beskytte mig mod helt at tabe Vejret i et af vore politiske Partiers Spændetrøjer; den har jo dog altid det Fortrin fremfor de sidste, at den er afpasset efter kvindelig Model.

Jeg maa bekende, at jeg ikke er Bridgespiller, hvorfor det maaske ogsaa vil komme ti at knibe for mig i den politiske Bridge, som Fru Rambusch synes at nære saa stor Ærbødighed for, men saa meget praktisk Politiker er jeg, at jeg ved, at Vejen ad „Bagtrappen," altsaa Andragender til Ministre, Ting eller Udvalg, er en meget befærdet Vej, som ingen behøver at skamme sig ved, og at danske Mænd og Kvinder vilde være daarlig hjulpne med den politiske Valgret, hvis den Vej var dem forment. Jeg kan forsikre Fru Rambusch, at jeg paa „Bagtrappen" har truffet det bedste Selskab: Kommunerepræsentanter, Landboforeninger, Kreditforeninger, faglige Organisationer o. m. a. Hvis Fru Rambusch vil blade et Bind af Rigsdagstidendes Udvalgsbetænkninger igennem, vil hun i Bilagene finde tilstrækkeligt Bevis for, at de mandlige Vælgere ikke underkender Betydningen af foruden at gøre Brug af deres Stemmeseddel, at staa organiseret om sine Særinteresser og foretage Henvendelser ud fra en saadan Organisation. Skulde Kvindernes Valgretssejr være ensbetydende med, at D. K. opgav sit Arbejde overfor Regering og Rigsdag, et Arbejde, som Gang paa Gang har sat Frugt i vor Lovgivning, da burde alle sande Venner af Kvindesagen i Stedet for at have gaaet i Glædestog den 5. Juni i Aar, have hejst Flaget paa halv Stang. Thi uden D. K. er Kvindesagen i Danmark hjemløs. — Forudsætningen for, at Kvinderne kan forsvare at dele sig efter politiske Anskuelser er, at der vedblivende udenfor Rigsdagen bestaar en stærk og vel disciplineret Kvindeorganisation, som kan samle Kvinder af alle Partifarver om de kvindelige Særinteresser og være de kvindelige Rigsdagsmænd i alle Kvindesager en Støtte overfor deres henholdsvise Partier.

Hvad angaar Kvindernes mangelfulde politiske Udvikling, som synes at volde Fru Rambusch saa megen Bekymring, da er jeg tilbøjelig til at tro, at havde Fru Rambusch siden 1907 siddet som Medlem af D. K.s Hovedstyrelse og ikke som Formand for Landsforbundet for Kvinders Valgret, da vilde hun give mig Ret, naar jeg siger, at en bedre Indøvelse i Lovgiverens Arbejde, end den Medlemmerne af D. K.s Fællesstyrelse faar ved at følge enhver Lov som griber ind i Kvindens Forhold lige fra dens Undfangelse gennem alle Stadier af dens Udvikling til den Dag, hvor den leveres Kongen til Stadfæstelse, kan ingen Kvinde faa hverken gennem Avislæsning eller paa Vælger- og Diskussionsmøder.

Denne praktiske Indøvelse er det, jeg af mit hele Hjærte kunde have undt ogsaa de Kvinder, som Kvindevalgretsforeningernes Program stængede ude fra al saadan Virksomhed, den er det, jeg under dem den Dag i Dag, især nu, hvor de staar programløse og, bortset fra den internationale Sympathitilkendegivelse, ogsaa hjemløse.

Jeg underskriver ubetinget Fru Rambusch's Slutningsbemærkning, at det ikke bliver let at vække det store Kvindeflertals Interesse for det almene Vel, men Sagen stiller sig saaledes for mig, at før Kvinderne lærer at se tilbunds i deres egne Sager, er de ikke modne til at beskæftige sig med Alménvellet. Men deres egne Sager lærer de først at forstaa ved at dyrke dem udenfor alle andre Sager i en Særorganisation. Thi Særstilling kræver Særorganisation. Dette har Mændene forlængst indset og handlet derefter; hvorfor skulde da Kvinderne, hvem det ellers saa stærkt anbefales for Tiden at tro Manden og følge Landevejen, i dette ene Tilfælde spille „outsiders".

Gyrithe Lemche.